

DE PLUNDERING VAN DE DONBAS

Door Victor A.C. Remouchamps. Luitenant kolonel der artillerie(b.d.)

Militair en politiek analist.

Inleiding

Nu de aandacht van de wereld is verschoven van de oorlog in Oost-Oekraïne en Putin er alles aan doet om met zijn volgende avontuur de behoefte van de Russische bevolking voor militaire successen te bevredigen, is het raadzaam om de huidige stand van zaken in Oekraïne eens aan een ietwat nauwkeurig onderzoek te onderwerpen. Om vervolgens vast te stellen welke ontwikkelingen er voor volgend jaar te verwachten zijn. En welke consequenties dat zou kunnen hebben voor het Westen. Immers, de huidige status quo is voor het Kremlin een onacceptabele situatie. Moskou kan niet blijven doorgaan met het subsidiëren van twee minirepubliekjes die handen vol geld kosten. Er **moet** een oplossing worden gevonden om de druk op de Russische schatkist te verlichten. Het grote probleem is dat Putin onder de huidige omstandigheden nauwelijks mogelijkheden heeft om zich van die financiële last te bevrijden. Rusland heeft naar aanleiding van een Oekraïens voorstel om uit de impasse te geraken, negatief gereageerd en een serie tegeneisen gesteld die voor Kyiv onacceptabel waren. Beide partijen beroepen zich op de inhoud van de "MINSK-akkoorden" waarbij beide partijen verschillende prioriteiten naar voren brengen. Het Kremlin eist dat een grondwetswijziging wordt doorgevoerd waarbij het land gefederaliseerd zal worden. Daarvoor zullen in het voorjaar verkiezingen moeten plaatsvinden die conform een Russisch scenario moeten worden uitgevoerd. Kyiv stelt zich op het standpunt dat er pas over verkiezingen en grondwetswijzigingen kan worden gesproken, wanneer Oekraïne de controle over haar grenzen terug krijgt, illegale militaire formaties zullen worden ontbonden en de Russische troepen zich uit het land zullen terugtrekken.

Kortom, onverenigbare politieke standpunten.

Poroshenko wacht af, versterkt zijn strijdkrachten met Westerse hulp en tracht zijn eigen bevolking tevreden te houden met halfzachte en onvoldoende maatregelen om de binnenlandse corruptie aan banden te leggen.

Handgemeen in de Rada, waar Minister President Yatsenyuk door een parlementarier van de coalitiepartner van de partij van President Poroshenko wordt aangevallen

Putin wacht ook af en hoopt op een het uiteenvallen van de heersende coalitie van het blok van de president Poroshenko en de partij van de minister-president Yatsenyuk, waarbij Putin hoopt dat het uiteenvallen van de coalitie automatisch zal leiden tot destabilisatie van het land, gevolgd door desintegratie¹. Het vervolg zal in Putin' s berekening kunnen leiden tot het federaliseren van het land, waarmee Putin zijn

tactische doelstelling in Oekraïne zal hebben bereikt. Het Westen heeft geen enkele andere keus dan zich “neer te leggen bij de beslissing van het Oekraïense volk”, (analoog aan de stelling dat het Syrische volk zijn eigen bestemming kiest, waarmee Assad ondanks een vermoedelijk tegenstribbelende Westelijke coalitie een vrijbrief krijgt om te blijven.) Na enige tijd zal hij dan zijn pijlen richten op de rest van de landen die hij tot zijn “near abroad”, zijn Russische invloedssfeer rekent, te beginnen met Belarus en vervolgens de Baltische regio door het starten van eenzelfde scenario dat hij al met succes in Abchazië, Zuid Ossetië en de Krim heeft uitgevoerd. Scenario's waarbij het Westen de uitslag van de uiteindelijke scenario's feitelijk heeft geaccepteerd. De Krim is door het Westen afgeschreven en blijkbaar is het geaccepteerd dat het schiereiland in bezit blijft van de Russische Federatie.

Donbas²

Omdat we in het Westen al uitgebreid kennis hebben kunnen nemen van de praktische uitwerking van zulke Russische scenario's, is het raadzaam om de huidige situatie in de Donbas eens wat gedetailleerd onder de loep te nemen. In een vorig artikel ³ heb ik getracht aan te tonen dat het bezette deel van de Donetsk en Luhansk oblasten/provincies, onder de beschermende paraplu van de Russen, waar de bevolking van de minirepubliekjes volgens de Russische gangbare logica een eigen invulling heeft gegeven aan het “recht op zelfbeschikking”. De bezette gebieden worden namelijk stelselmatig geplunderd door de zichzelf verrijkende criminele leiding van de twee “volksrepublieken” aldaar. Omdat schrijver wil voorkomen dat hij beticht zal worden van het geven van een eenzijdige beschouwing van de definitie “plunderen”, verwijs ik naar een uitgebreid artikel dat drie

¹ Dat de huidige coalitie aan slijtage onderhevig is, blijkt wel uit een tweetal voor de TV uitgezonden programma's, waarbij minister President Yatsenyuk met geweld wordt verwijderd van het podium in de vergaderzaal van de RADA door een lid van de coalitiepartij. Een volgend incident was een scheldpartij tussen de Minister van Binnenlandse Zaken; Avatov en de gouverneur van Odesa (Poroshenko's blok) die elkaar wederzijds van corruptie en incompetentie beschuldigen en waar publiekelijk met glazen water werd gegooid.

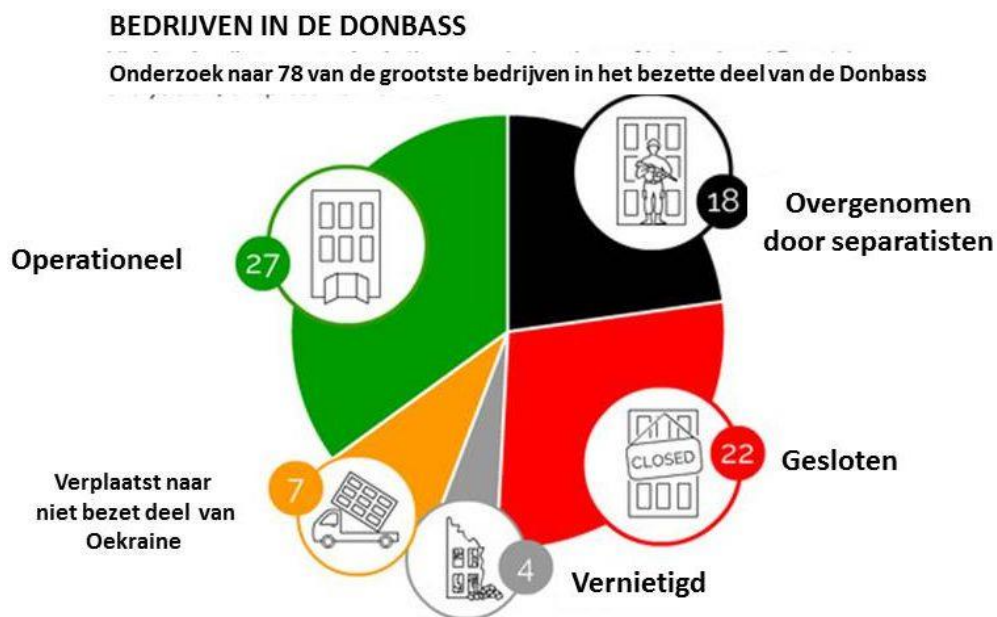
² Donbas: Samenvoeging van de woorden “Don”, naar de rivier de Don die door het gebied stroomt en het terreingedeelte aan weerszijde van de rivier, het “Basin” Over het algemeen wordt bedoeld de door de separatisten bezette delen van de Donetsk en Luhansk oblasten(provincies).

³ “Goochelen met hotspots”

journalisten⁴ hebben opgesteld en waarin zij onderzoek hebben gedaan in welke mate die stelling correct is.

Zij hebben daar bij tachtig bedrijven uit de regio aan een uitgebreid onderzoek onderworpen.

Ten tijde van de Sovjet Unie was het Donbass bekken één van de grootste en belangrijkste geïndustrialiseerde gebieden van de USSR, waar zich kolen- en ijzermijnen bevonden, alsmede kunstmestfabrieken en waar krachtcentrales werden ontwikkeld en gebouwd. Uit hun onderzoek bleek dat 50% van de in het door de separatisten bezette deel van de Donbass gelegen industrieën en bedrijven ofwel zijn vernietigd, geplunderd door de separatisten of geheel van de aardbodem zijn verdwenen.

Sedert maart van 2014 hebben de separatisten kolenmijnen, die eigendom waren van de staat, winkels en opslagplaatsen van het Ministerie van Defensie, geplunderd of leeggeroofd. Ook privé bedrijven en fabrieken hebben het moeten ontgelden. 23% van de bedrijven (18 bedrijven) zijn overgenomen door de separatisten, terwijl 28% (22 bedrijven) zijn gesloten en 4% van de bedrijven volledig zijn vernietigd. 9% van de bedrijven (7) hebben hun heil gezocht in het niet-bezette deel van Oekraïne.

35% van de bedrijven (27 van de belangrijkste bedrijven) functioneert weliswaar nog steeds, doch onder toezicht van de separatisten.

Afgelopen jaar waren de separatisten van plan om alle bedrijven en krachtcentrales in het gebied over te nemen, maar het Kremlin stak daar een stokje voor. De grootste bedrijven

⁴ Michael Bird, Lina Vdovii en Vana Tkachenko.

zoals het staalbedrijf “*Metinvest*” en de Mijnbouw en energiegroep “*DETEK*” van de Kremlin-vriendelijke oligarch Rinat Akmetov, de *Donetsk Staalfabrieken (DMZ)* en de “*Industrial Union of the Donbass*” (*IUD*) die in handen zijn van Russische eigenaren, werden uiteraard ontzien. Ook hebben de separatisten de twee grootste krachtcentrales in het bezette gebied met rust gelaten. Een daarvan is eigendom van Akmetov en de tweede; “*Donbassenergo*” is eigendom van kompanen van de vroegere president van Oekraïne; Yanukovitsch. Het grootste probleem voor de separatisten is dat de meeste nutsvoorzieningen zoals water, gas en elektriciteit zijn aangesloten op netwerksystemen die geen rekening houden met een kunstmatige verdeling van een bezet en een niet-bezet deel van het land. Er moet dus telkens tussen Kyiv en de separatisten onderhandeld worden over het kopen van energie, water en elektriciteit. Dat dit grote moeilijkheden kan opleveren wordt bewezen door de huidige problemen op de Krim, waar Tataarse nationalistische separatisten de elektriciteitstoevoer hebben afgesneden, met als resultaat dat vrijwel het gehele schiereiland zonder stroom zit.

Eén van de belangrijkste industrieën is de mijnbouw. In de Donbas functioneerden 55 kolen- en ijzermijnen, eigendom van de Oekraïense Staatsmijnindustrie. Daarvan is er een aantal gesloten en de meeste staan onder water. Omdat het moeilijk en soms onmogelijk was om onderdelen of voorraden te krijgen en uit het bezetten van die niet-functionerende bedrijven revenuen te genereren, concentreerde de leiding van de “volksrepublieken” ofwel de huidige variant van de maffia zich op het midden en kleinbedrijf.

Voor de supermarktketens waren gewilde plunderobjecten. De separatisten hebben 152 winkels van de supermarktketen *ATB* “overgenomen” en de winkelketen omgenoemd als “*Eerste Republikeinse Supermarkt in Donetsk*” en de “*Volkswinkel in Luhansk*”. Een schadepost van \$273 miljoen voor het moederbedrijf. Ook de Franse supermarktketen *Auchan* en het Oekraïense winkelbedrijf *Epicenter*, kregen eenzelfde behandeling. Ook het Amerikaanse lingeriebedrijf “*Victoria’s Secrets*” verkoopt nog steeds haar producten, maar de omzet komt uiteraard terecht bij de separatisten.

Alle Russische, Oostenrijkse, Franse, Italiaanse en Oekraïense banken zijn sedert augustus 2014 in handen van de separatisten, terwijl alle ATM’s werden gesloopt op zoek naar cash. Er is een nieuwe bank geopend de “*Republikeinse Centrale Bank*”, die gebruikt maakt van de geconfisqueerde gebouwen van de Oekraïense *Privatbank* en *Oshadbank*.

De vier filialen van de Duitse supermarktketen “*Metro*” werden bezet en hun voorraden geplunderd oftewel “**in het belang van de Staat, in beslag genomen**”.

De winkels werden afgeschreven. Eén van de vestigingen lag in de omgeving van het vliegveld van Donetsk, en werd volledig vernietigd in de strijd.

De eigendommen van de zonnebloemolie-verwerkende Amerikaanse firma “*Cargill*” werden gestolen en de voorraden uit de winkels werden op de zwarte markt verkocht.

De nog operationele firma’s en bedrijven worden door de leiding van de “volksrepublieken” voor belasting aangeslagen. Deze handelswijze is lucratiever want de eigendommen van de firma’s blijven gespaard en de eigenaren hoeven aan de “belastingdienst” alleen maar 20% van de winst af te dragen.

In hun hebzucht hebben de separatisten aanvankelijk ook de belangen geschaad van een aantal Russische oligarchen. Het communicatiebedrijf “Kyivstar”, een Russisch-Noorse onderneming, werd begin 2015 door separatisten bezet. De gebouwen en apparatuur werd “in beslag genomen” en er werd een “nieuw” communicatiebedrijf werd gelanceerd: “Feniks”.

Moskou heeft na een serie klachten van Kremlin-vriendelijke oligarchen de leiding van de “Volksrepublieken” gewaarschuwd om de bedrijven, met voor een deel Russische eigenaren, met rust te laten. Daarbij behoren ook de bezittingen van de grootste Oekraïense oligarchen die honderdduizenden werknemers in dienst hebben. Wanneer deze oligarchen zich uit hun bedrijven zouden terugtrekken, zou een massale ontslaggolf het gevolg zijn en zou Moskou, dat nu al voor 70% van alle kosten opdraait, nog verder in het uitzichtloze financiële moeras van de “minirepubliekjes” worden getrokken.

Kortom het voortbestaan van de “volksrepublieken” is een doodlopende straat. Alleen wanneer de leiding van de minirepubliekjes er (met Russische militaire hulp) in zou slagen haar gebied uit te breiden in zuidelijke en westelijke richting zodat het gebied vanaf Kharkiv tot aan Odesa onder hun controle komt, heeft de toekomst van de “DPR” en “LPR” een kleine kans op economisch voortbestaan.

Maar die hulp is Rusland niet van plan te geven! Daarom is de huidige situatie voor de maffialeiding van de minirepubliekjes uitzichtloos. Gerund door een nieuwe clan van peetvaders die nu al twee jaar lang op grote schaal hun zakken hebben gevuld, heeft het nog steeds werkende deel van de lokale bevolking van meer dan 2,5 miljoen mensen nog slechts een inkomen van 20% van wat ze in 2012 verdienden. Terwijl de kosten voor levensonderhoud alleen maar zijn toegenomen.

Zelfs de schatrijke oligarchen hebben aan de rekening van Putin’s avontuur mee moeten betalen. De waarde van de bezittingen van de zes voornaamste oligarchen is dramatisch

Oekraïense miljardairs in 2012 en 2015

	2012	2015	Change %
 Rinat Akhmetov	\$16 billion	\$6.7 billion	-58.1%
 Victor Pinchuk	\$4.2 billion	\$1.5 billion	-64.3%
 Vadim Novinsky	\$1.9 billion	\$1.5 billion	-21.1%
 Ihor Kolomoisky	\$3.0 billion	\$1.4 billion	-53.3%
 Hennadiy Boholiubov	\$2.8 billion	\$1.3 billion	-53.6%
 Yuriy Kosyuk	\$1.3 billion	\$1.1 billion	-15.4%
Total	\$29.2 billion	\$13.5 billion	-53.8%

De bezittingen van de zes rijkste Oekraïense oligarchen hebben de laatste drie jaar aanzienlijke aan waarde ingeboet (Forbes Magazine)

verminderd. Putin heeft slechts noodgedwongen de situatie in de Donbas voor het moment bevroren en het is maar de vraag of hij daadwerkelijk van plan is om zich opnieuw op vervolgacties in Oost-Oekraïne te concentreren. Putin is geen strateeg met een langetermijnvisie. Het is een man met duidelijke beperkingen en is niet in staat om verder te kijken dan naar de korte termijn. Voorlopig wordt zijn aandacht vastgehouden in zijn

avontuur tegen de “terroristen⁵” in het Midden Oosten. Terwijl de klok verder tikt en Oekraïne met Westelijke hulp, militair steeds sterker wordt en de economie van het land wordt gestabiliseerd, krijgt Rusland vanaf volgend jaar te maken met de pijnlijke gevolgen van de sancties en de daaruit volgende recessie waar het land zich in bevindt. De rekening van zijn Midden Oosten avontuur zal enorm zijn. Putin heeft al laten aankondigen dat de pensioenen voor volgend jaar “bevroren” zullen worden. Een sinistere omschrijving voor het feit dat hij daarmee bedoelt dat de levensstandaard van de “Rus in de straat” met meer dan tien procent zal afnemen. Poroshenko, die die situatie goed ingeschat heeft, weet dat de tijd in zijn voordeel werkt. Wanneer hij er echter niet in slaagt de bevolking van het land uitzicht te bieden op het waarmaken van zijn belofte dat hij een einde zal maken aan de cultuur van corruptie en de machinaties van de oligarchen, zal er een einde komen aan de duur bevochte eenheid binnen de bevolking. Wanneer hij niet in staat blijkt om zijn beloftes die hij in 2014 heeft gedaan, niet worden ingelost, zal het gevolg zijn dat er een nieuwe golf van onvrede zal ontstaan, waarbij Poroshenko, die van zijn partij en die van de coalitie de prijs zullen betalen. Het gevolg zal zijn dat Oekraïne voor de zoveelste maal een roerige periode zal gaan meemaken, aangewakkerd en gesteund met geld van het Kremlin dat er alles aan zal doen om het land verder te destabiliseren. Nieuwe verkiezingen zullen op grote schaal worden gemanipuleerd en de kans is groot dat het zal leiden tot een Kremlin-vriendelijke coalitie.

Putin zal dan uiteindelijk als overwinnaar uit de bus komen, want:

- De bezette gebieden zullen opnieuw deel gaan uitmaken van Oekraïne, doch wel met een eigen zelfstandige status. Het land zal verder gefederaliseerd worden.
- Rusland zal blijvend invloed kunnen uitoefenen op de binnen- en buitenlandse politiek van Oekraïne, hetgeen tot gevolg zal hebben dat Oekraïne gedwongen zal worden zich aan te sluiten bij de Euro Aziatische Economische Gemeenschap.
- Oekraïne zal opdraaien voor alle kosten die de oorlog met Rusland heeft opgeleverd.
- Oekraïne zal verplicht worden alle naar Rusland uitgeweken inwoners weer onderdak, werk en voedsel te verschaffen.

Het Westen

Het is duidelijk dat het Westen haar interesse in Oekraïne aan het verliezen is. Dankzij de Amerikanen, die ondanks een twijfelende president nog steeds steun geeft aan het internationale sanctiebeleid, zijn de sancties niet verscherpt doch slechts opnieuw voor zes maanden verlengd. Het lijkt uitgesloten dat deze termijn in juli 2016 opnieuw zal worden verlengd want de tekenen van de uitholling van dat beleid zijn al duidelijk zichtbaar.

- Duitsland maakt al aanstalten om opnieuw onderhandelingen te starten met Gazprom om de Nordstream-2 gaspijpleiding aan te leggen (waardoor Oekraïne zal

⁵ Daarvan zijn ongeveer één derde (circa 10.000 man) terroristen met ofwel een Russisch paspoort ofwel met een paspoort van een andere Centraal Aziatische CIS republiek.

worden gepasseerd en het land circa 2 miljard aan revenuen zal mislopen vanwege de afgenomen doorvoer van het gas) Europa zal bovendien opnieuw sterker afhankelijk worden van de import van Russisch gas.

- Frankrijk en meerdere landen uit de “coalitie” (waaronder Nederland) zal de Russen “belonen” voor hun steun in de strijd met de “terroristen “ in het Midden Oosten. Bovendien staan lucratieve contracten te wachten voor de Europese wapenindustrie die noodgedwongen tijdelijk waren opgeschort.

De Baltische landen

Rusland zal, na verloop van tijd verder gaan met het uitvoeren van haar “domino” politiek. Landen die door het succes van Rusland in haar strijd met Oekraïne daarvoor in aanmerking komt is allereerst Georgië. De rest van het nog niet bezette deel van het land zal door machinaties en manipulaties onder controle worden gebracht. Vervolgens zullen de Baltische landen “aan de beurt” komen, te beginnen met de landen met de grootste Russisch sprekende en dus Russisch gezinde minderheden in Estland en Letland. In Estland als Letland is de kans op een Krim-scenario het grootst. Die kans is aanzienlijk kleiner in Litouwen omdat in dat land nauwelijks voorwaarden aanwezig zijn om een dergelijk scenario te doen slagen. Omdat in alle Baltische landen de door de Russische staat gecontroleerde televisie en radiostations (zoals Russia Today/RT en Channel 5), voornaamste bronnen van informatie zijn voor de Russisch gezinde en Russisch sprekende bevolking, is de kans groot dat eenzelfde scenario als in de Krim door dat deel van de bevolking zonder meer zal worden geaccepteerd. Russische gecontroleerde zenders zullen de overheid beschuldigen dat de Russischtalige of Russisch gezinde bevolking wordt bedreigd en dat er in die landen een heropleving van het neonazisme plaatsvindt. Dezelfde tactiek is met succes toegepast bij de invasie van de Krim afgelopen jaar, en bij de bezetting van de Georgische provincies Abchazië, en Zuid Ossetië in 2008.

Voor Litouwen zal een speciaal scenario worden bedacht. Dat in het Kremlin al voorbereidingen in de maak zijn om de situatie in de Baltische regio voor te bereiden kan worden afgeleid uit een uitspraak van de plaatsvervangend Minister President van de Russische Federatie die onlangs in een interview “zijn bezorgdheid uitsprak over de vele schendingen van de mensenrechten in de Baltische landen, waar volgens hem voornamelijk de Russisch sprekende inwoners, de dupe waren.

Daarnaast is het Kremlin druk doende om in de bezette enclave Oost Pruisen (het huidige Kaliningrad) grote aantallen troepeneenheden te stationeren. Het gaat om pantserinfanteriebrigades, Marine Infanterie brigades, een groot aantal moderne

bommenwerpers en gevechtsvliegtuigen, inclusief “Iskander” geleide wapensystemen die in staat zijn om nucleair te worden uitgerust.